

Kondakov, I.

SZINVONALASABB MÓDSZERTANI SEGÍTSÉGET A KÖNYVTÁRAKNAK.

A SZOVJETUNIÓ. KOMMUNISTA PÁRTJÁNAK KÖZPONTI BIZOTTSÁGA "Az ország könyvtárügyének helyzetéről és megjavításának módjáról" szóló határozatában nagy és felelősségteljes feladatokat tűzött ki a könyvtárosok elé. Ez a határozat ismételten rámutat arra, hogy milyen óriási jelentőséget tulajdonít a párt és a kormány a könyvtárak munkájának, annak, hogy a könyv e l j u s s o n a legszélesebb néptömegek közé is.

A szovjet ember a könyv igazi barátja. A tudáshoz és az olvasáshoz való rendkívüli vonzalma népünk állandóan növekvő kulturáját bizonyítja. Könyvtárügyünk hatalmas fellendülése szovjet kulturánk virágzásának egyik legragyogóbb bizonyítéka. Jelenleg csupán a közművelődési könyvtárakban minden szovjet állampolgárra t ö b b m i n t h á r o m könyv esik, míg Angliában az összes nyilvános könyvtárakban csak egynél valamivel több, az Amerikai Egyesült Államokban pedig még egy könyvnél is kevesebb jut egy lakosra. Az Örmény Szovjet Szocialista Köztársaságban a könyvtárakban lévő könyvekből egy főre kb. annyi könyv jut, mint Törökországban száz főre.

Közművelődési könyvtáraink olvasótáborra állandóan növekszik és ma már csak többmilliós számmal fejezhető ki. A szovjet emberek n e m c s a k k ö n y v é r t jönnek a könyvtárba, hanem t a n á c s é r t is: meg szeretnék tudni mit és hogyan olvassanak, tájékoztatást kérnek az új irodalomról, érdekes cikkeket keresnek a folyóiratokban és ujságokban.

A párthatározat rámutatott arra, hogy a könyvtárak jelentős munkát végeznek, elősegítik a munkások, kolhozparasztok, az értelmiség általános műveltségének és politikai, kulturális, műszaki valamint tudományos színvonalának növekedését. A könyvpropaganda terén azonban még komoly hiányosságok vannak.

A HATÁROZAT ÉRTELMEBEN a Lenin Könyvtár megbízást kapott arra, hogy a Szovjetunió összes könyvtárait - a műszaki könyvtárak kivételével - m ó d s z e r t a n i l a g irányítsa. A könyvtár kollektívája e megbízás rendkívüli fontos-

ságától áthatva alaposan és sokoldaluan megvizsgálta munkáját, s olyan széleskörű intézkedési t e r v e t dolgozott ki, amely biztosítja a könyvtár tevékenységének megjavítását és a Központi Bizottság határozatának végrehajtását.

A Lenin Könyvtár legfőbb feladatának tekinti az ország könyvtárainak széleskörű, sokoldalú módszertani segítségét. A minisztériumban és a kulturális szerveknél már kialakult a közművelődési könyvtáraknak nyújtandó módszertani segítség meghatározott módszere. A Lenin Könyvtár és a Szaltükov-Scsedrin Könyvtár bibliográfiák és módszertani utmutatók kiadásával, tapasztalatok közzétételével, helyszíni kiszállásokkal, szemináriumokkal és értekezletek összehívásával, az egyes könyvtárak kiadványainak ismertetésével és egyéb intézkedésekkel nyújt módszertani segítséget a megyei határterületi és köztársasági könyvtáraknak. Hasonló segítséget nyújtanak saját megyéjük és járásuk területén az OSzSzsZK és más szövetségi köztársaságok megyei és járási könyvtárai.

A KÖNYVTÁRAK TÁMOGATÁSÁNAK ezt a rendszerét most k i k e l l t e r j e s z t e n i más felügyeleti hatóságok könyvtáira is. Munkánkat - figyelembe véve ezeknek a könyvtáraknak az igényeit - jelentős mértékben k i k e l l egészítenünk.

Ugyancsak fontos feladatunk, hogy segítsük a könyvtárakat á l l o m á n y u k jobb kialakításában, katalógusaik kiépítésében, színvonalasabb olvasószolgálat vitelében és munkájuk eszmei és elméleti színvonalának emelésében.

Elsősorban olyan fontos könyvtári problémák megoldását tűzzük magunk elé, mint pl. az olvasók é r d e k l ő d é s i k ö r é n e k tanulmányozása, a falusi és városi könyvtári hálózat t e r v s z e r ű e l h e l y e z é s e, a különböző típusú és különböző felügyeleti hatóságok alá tartozó könyvtárak á l l o m á n y á n a k g y a r a p i t á s a, a könyvek k ö z p o n t i o s z t á l y o z á s a és k a t a l o g i z á l á s a stb. Nagy figyelmet fordítunk az ajánló-, a szak- és a helyismereti b i b l i o g r á f i á k kiadására. Fokozzuk a munkát a k ö n y v t á r t u d o m á n y és a bibliográfia fontosabb problémáinak tudományos feldolgozása terén is, mivel ezek a kérdések döntő jelentőségűek a szovjet könyvtárügy megjavítása szempontjából. Revonjuk a munkába az összes felügyeleti hatóságok könyvtárainak, valamint a könyvtárosképző főiskolák tudományos és gyakorlati munkát végző dolgozóit.

FONTOSNAK TARTJUK a könyvtári hálózattal rendelkező felügyeleti hatóságok tevékenységének összehangolását. Ennek megvalósítására össz-szövetségi értekezleteket rendezünk, elkészítjük a módszertani és bibliográfiai munka ö s s z e s i t e t t t á v l a t i t e r v é t.

Könyvtárunk tevékenyen részt vesz az alapvető dokumentumoknak az összeállításában, amelyek a különböző tárcák könyvtárainak egységes munkáját biztosítják (rendeletek, utasítások, személyzeti állomány, normák stb.). A közeljövőben a könyvtári hálózattal rendelkező szervezetek és tárcák képviselőinek részvételével megvitátjuk az ország könyvtárainak nyújtandó módszertani segítség összehangolásának kérdését. Negyedévenként tanácskozássra hívjuk össze a különböző tárcák könyvtári módszertani központjainak vezetőit.

Az eddiginél több módszertani segítséget nyújtunk a könyvtárak h e l y i s m e r e t i munkájához. E munka elméletére, módszereire és megszervezésére vonatkozó kérdések megvitátására a közeljövőben tárcaközi értekezletet hívunk

Össze a köztársasági, határvidéki és megyei könyvtárak, a helytörténeti muzeumok, a Szovjetunió Tudományos Akadémiája könyvtári hálózata és az egyetemi könyvtárak részvételével.

Könyvtárunk a Szovjetunió és az OSzSzsZK művelődésügyi minisztériumaival együtt aktívan részt vesz az összes tárcák könyvtárosainak évenként tartott megye- és köztársaságközi értekezleteinek megszervezésében, ahol a könyvtárak nevelő munkájának elvi kérdéseiről tárgyalnak.

Rendszeresen küldünk brigádokat a szövetségi és autonóm köztársaságokba, a határterületekre és megyékbe, hogy azok ott a helyszínen nyújtsanak segítséget az egyes könyvtáraknak.

1960 első félévében össz-szövetségi tárcaközi értekezletet hívunk össze az a j á n l ó b i b l i o g r á f i a kérdésének megtárgyalására, ahova a központi szakkönyvtárakat is meghívjuk.

Könyvtárunk a nagy tudományos könyvtárakkal együtt most állítja össze a könyvtártudományi és bibliográfiai munka hétéves összesített tervét.

A GYERMEKKÖNYVTÁRAKNAK NYUJTANDÓ SEGÍTSÉG tervezésénél szem előtt tartjuk az iskola és az élet közötti kapcsolatáról szóló törvény követelményeit. Fontos feladatunk az i s k o l a i k ö n y v t á r a k n a k nyújtandó módszertani segítség fokozása. Ebből a célból szoros kapcsolatot létesítettünk az OSzSzsZK Oktatásügyi Minisztériumával. Tervbe vettük, hogy az OSzSzsZK Oktatásügyi Minisztériumával és a nagykönyvtárakkal együtt összeállítjuk a gyermekek és a gyermekek olvasását irányítóknak számára szóló bibliográfiai kiadványok összesített távlati tervét, ugyancsak az iskolai könyvtárak módszertani irányításának megerősítését célzó intézkedések tervét. A gyermekek és a gyermekekkel foglalkozó könyvtárosok, pedagógusok számára készülő bibliográfiák összeállítását az OSzSzsZK Pedagógiai Tudományok Akadémiájával és egyéb pedagógiai intézményekkel együtt végezzük.

Könyvtárunk a Szovjetunió Művelődésügyi Minisztériumának Könyvtári Főfelügyelőségével, az Össz-szövetségi Könyvkamarával és a Szovjetunió Művelődésügyi Minisztériumának Kiadói Főigazgatóságával együtt most készíti elő a könyvek k ö z p o n t i o s z t á l y o z á s á n a k és k a t a l o g i z á l á s á n a k tervezetét, amit a könyvtárosok már olyan régen várnak.

MÓDSZERTANI UTMUTATÓT adunk közre Komplektovanie rajonnüh i gorodszkih bibliotek (A járási és városi könyvtárak állománygyarapítása) címen. A közeljövőben hagyják el a sajtót a közművelődési és a gyermek-, illetve az iskolai könyvtárak számára összeállított o s z t á l y o z á s i t á b l á z a t o k. A következő 2-3 évben ehhez hasonló táblázatokat adunk ki a köztársasági, megyei és tudományos könyvtárak számára is.

A Szovjetunió Művelődésügyi Minisztériumának Könyvtári Főfelügyelőségével és a központi szakkönyvtárakkal együtt javaslatokat dolgozunk ki a köztársasági, megyei, határterületi, az általános tudományos és szakkönyvtárak hazai kiadványokkal való állománygyarapításának egybehangolására.

A szakkönyvtárakkal együtt utasítást készítünk a tudományos könyvtárak k ü l f ö l d i i r o d a l o m m a l való gyarapításának, nemzetközi könyvcseréjének összehangolására.

Könyvtáraink állományának összetétele és felhasználása, valamint az olvasók

igényeinek rendszeres tanulmányozása alapján 1960 első felében javaslatot teszünk a kiadvállalatoknak, hogy milyen könyveket irányozzanak elő jövő évi kiadási terveikben.

ÉPÜLETEK és könyvtári berendezések tusterveit dolgozzuk ki és tervbe vetjük, hogy nomenklaturát készítünk a különböző jellegű közművelődési könyvtárak típusberendezésére. Egy sor könyvtárépítkezési és könyvtárberendezési szakkönyv fog megjelenni nagy példányszámban.

A köztársasági, megyei és városi könyvtárakba rendszeresen küldünk módszertani leveleket és konzultációs anyagot az olvasókkal folytatandó munka legfontosabb kérdéseivel kapcsolatban.

A MARXIZMUS-LENINIZMUS elméletének, különösen LENIN műveinek népszerűsítésére erős hangsúlyt helyezünk. A tudományos ateista propagandát is elsővonalbeli kötelességünknek tartjuk. Nagy teret szentelünk olvasószolgálati munkánkban a párt határozatainak és a 7 éves népgazdasági tervnek a népszerűsítésére.

AZ OLVASÓSZOLGÁLATI MUNKA TAPASZTALATAIT egyébként az eddiginél is intenzívebben tanulmányozzuk; elősegítjük, hogy a jó tapasztalatok minél szélesebb körben váljanak közismertté. Különös figyelemmel fordulunk az önképző olvasókkal kialakult jó munkamódszerek és elért eredmények felé. Ugyancsak fontos területnek tartjuk a városi könyvtárak és a szabadpolcos könyvtárak kölcsönzési tapasztalatainak általánosítását.

Könyvtárunk az ajánló bibliográfiai munka központja. Évről-évre számos ajánló bibliográfiát ad közre a különböző olvasói rétegek számára, ezenkívül az ajánló bibliográfiák módszertani kérdéseit dolgozza ki. Ugy véljük azonban, hogy ennek a munkának sem terjedelme, sem színvonala nem volt kielégítő. A Központi Bizottság határozata minden feltételt megad az ajánló bibliográfia valóban széleskörű fejlesztéséhez. Különféle olvasói rétegek számára bibliográfiákat szerkesztenek a szakkönyvtárak; a Lenin Könyvtárnak is jelentősen kell szélesítenie munkáját ezen a területen.

A KÖZELI ÉVEKBEN a szakkönyvtárakkal karöltve létre kell hoznunk a széles olvasótömegeknek szánt bibliográfiák rendszerét. Az első feladat az, hogy a bibliográfiáknak olyan formáit alakítsuk ki, melyek alkalmasak arra, hogy magas eszmei és elméleti színvonalon, különféle olvasói csoportok szükségleteinek megfelelő könyvpropagandát fejtsenek ki. A szükséges bibliográfiai típusok tisztázása lehetőséget ad arra, hogy pontosan meghatározzuk a bibliográfiákat közreadó általános tudományos- és szakkönyvtárak konkrét feladatait. Igen fontos feladat az ajánló bibliográfiák összehállításának módszertani kidolgozása, ugyancsak a válogatás egységes elveinek meghatározása is.

A Központi Bizottság utmutatásaival összhangban könyvtárunk megjavítja az új könyvekre vonatkozó tájékoztatást, szélesíti az ajánló kiadványok tematikáját és alaposabban tanulmányozza a bibliográfiák felhasználásának tapasztalatait.

Különféle ajánló bibliográfiákat adunk ki a hétéves tervről szóló könyvekről, ugyancsak bibliográfiai segítséget nyújtunk a marxizmus-leninizmus műveit tanulmányozók részére. Bibliográfiákat és módszertani utmutatókat teszünk közzé LENIN műveinek propagálására és a LENIN-ről szóló irodalom népszerűsítésére. Bibliográfiát

készítünk Csto csitat' o kommuniszticeszkoj morali (Mit olvasunk a kommunista erkölcsről) címmel.

ISMERTETÉS-SOROZATOK kerülnek továbbá kiadásra a tudomány és a technika újdonságaival foglalkozó irodalomról, illetve az ismeretterjesztő könyvekről; utmutatókat adunk ki a szabadegyetemek hallgatóinak segítésére, bibliográfiákat szerkesztünk a szovjet és külföldi írók legújabb szépirodalmi alkotásairól; Sztranü mira (A világ országai) címmel bibliográfia-sorozatot adunk ki a külföldi országok történetének, gazdasági földrajzának és kulturájának tárgyköréből; a fentiek kivül még sok egyéb bibliográfia kiadását tervezzük.

Azok számára, akik most kezdenek rendszeresen olvasni, annotált olvasási tervek és egyéb ajánló bibliográfiákat adunk közre az ismeretek valamennyi területéről; ezenkívül utmutató-sorozatot szerkesztünk az alsófoku politikai önképzés segítésére. Kiadunk továbbá néhány bibliográfiát a falusi- és a munkásifjuság számára.

AZ ISKOLAI TANTERVEK MEGVÁLTOZÁSÁVAL KAPCSOLATBAN a 8-osztályos általános iskola végzett növendékei számára a következő, az önképzés munkáját segítő bibliográfiákat irányoztuk elő: Klaszsziki literaturü namdov SzSzsZR (A Szovjetunió népeinek klasszikus írói), Vüdajuscsieszja szovetszkie piszатели (Jeles szovjet írók), Klaszsziki zarubeznoj literaturü (A külföldi irodalom klasszikusai), Vüdajuscsieszja szovremennüe zarubezsnüe piszатели (Kiváló modern külföldi írók), Velikie masztera ruszszkogo iszkušszstva (Az orosz művészet nagy mesterei) stb.

A szovjet értelmiség széles körei számára bibliográfiákat adunk közre az egyes ismeretterületek, illetve iparágak irodalmáról. Bibliográfia-sorozat készül például azok számára, akik a mezőgazdasági termelést irányítják; ilyen kiadvány lesz a szocialista mezőgazdaság szervezésére és gazdaságtanára, a mezőgazdaság gépesítésére és villamosítására, valamint a növénytermesztésre vonatkozó bibliográfia.

E kiadványok szerkesztésében a Lenin Könyvtáron kívül részt vesz a Szaltükov-Scsedrin Könyvtár, az Állami Nyilvános Tudományos-Műszaki Könyvtár, a Központi Politechnikai Könyvtár, az Állami Nyilvános Történelmi Könyvtár, valamint a köztársasági könyvtárak.

1959 decembertől kezdve a megyei, köztársasági, nagyvárosi, szakszervezeti és hatósági könyvtáraknak, továbbá a lapok szerkesztőségeinek és a Rádióknak rendszeres tájékoztatót küldünk a frissen megjelent könyvekről.

SZAKBIBLIOGRÁFUSAINK az eddiginél gyakrabban közölnek majd az i d ő s z a k i sajtóban és a népszerűsítő folyóiratokban ajánló bibliográfiákat és könyvismertetéseket.

Ahhoz, hogy az olvasóknak segítséget nyujtsunk a könyvvel való önálló foglalkozáshoz és emeljük könyvtári, illetve bibliográfiai ismereteiket, a nagykönyvtárakkal karöltve kiadványt állítunk össze az o l v a s á s k u l t u r á j á r ó l szóló kiállítások és megbeszélések céljára és olyan röplap- és plakátsorozatot adunk ki, amelyek a katalógusokat, bibliográfiákat és kézikönyveket propagálják.

Jóllehet a közreadásra kerülő bibliográfiák száma évről-évre növekszik, a gyakorlatban való f e l h a s z n á l á s u k a t még nem tekinthetjük kielégí-

tőnek. A közművelődési könyvtárak sok dolgozója nem ért a bibliográfiák használatához és jelentőségüket sem látja tisztán.

A BIBLIOGRÁFIA FELHASZNÁLÁSÁNAK TANULMÁNYOZÁSA természetesen csak abban az esetben lehet eredményes, ha sikerül e g y e s i t e n i a nagy központi és a közművelődési könyvtárak erőfeszítéseit, ha meg tudjuk vizsgálni a közös programot, ki tudjuk cserélni a kidolgozott anyagot és meg tudjuk vitatni a közreadott munkákat.

Ennek a közös munkának a programját már elkészítettük és megküldtük az illetékeseknek.

A szakbibliográfia területén kiszélesítjük a szakemberek és a tudományos dolgozók segítségét célzó bibliográfiák közreadását. Könyvállományunk feltárása céljából k ö z p o n t i k a t a l ó g u s o k a t adunk ki; a könyvtár különgyűjteményeiről ugyancsak közreadunk katalógusokat; ezenkívül tájékoztató jegyzéket készítünk az új szovjet és külföldi kiadványokról, s utmutatókat adunk a kézirat és ritka könyvek állományáról.

A párt Központi Bizottságának határozata rámutatott arra, hogy a bibliográfiai munka terén súlyos hiányosságok vannak. A közreadásra kerülő bibliográfiák nem egyszer teljesen elszakadnak a kommunista építés gyakorlati szükségleteitől. Feladatunk, hogy e súlyos hiányosságokat minél előbb kiküszöböljük.

SZÓLNUNK KELL RÖVIDEN AZ OLVASÓSZOLGÁLAT megjavítására irányuló intézkedésekről is. Ahhoz, hogy a könyvtár állományát maximális mértékben felhasználjuk a népgazdasági feladatok teljesítésének elősegítésére, elhatároztuk, hogy a moszkvai nagyüzemekben, tudományos és kutató intézetekben, valamint tervezői irodákban k i á l l i t á s t rendezünk a műszaki és tudományos irodalom bemutatására, könyvismertetések tartunk az üzem, az intézmény profiljának megfelelő bibliográfiákról, illetve könyvekről.

A könyvtár dolgozói - az üzem dolgozóinak kérésére - már tartottak is ilyen könyvismertetések a Csögyárban, a Sacco és Vanzetti Gyárban.

A KÖNYVTÁRKÖZI KÖLCSÖNZÉS kibővítését is tervbe vettük, s arra törekszünk, hogy könyvtárunk állományát az ország valamennyi nagyüzeme és tudományos-kutató intézete felhasználhassa.

A nagyszámu érdeklődőtől érkező könyv-kérések gyorsabb kielégítése és a kielégítetlen kérések számának csökkentése céljából arra törekszünk, hogy a könyvtárközi kölcsönzést kiterjesszük az ország általános tudományos könyvtáaira, szakkönyvtáaira, valamint hatósági és egyéb tudományos könyvtáaira.

Nagy jelentőséget tulajdonítunk annak is, hogy az olvasók és az intézmények megrendelése alapján kiszélesítsük az állomány m i k r o f i l m e z é s é t úgy, hogy az előttünk álló két év alatt a mikrofilmezés volumenét 6 millió kockáról 10-12 millió kockára emeljük.

A Szovjetunió könyvtárainak állományáról való széleskörű tájékoztatás és a könyvtárközi kölcsönzés fejlesztése céljából azt a feladatot tűztük magunk elé, hogy a szövetségi köztársaságok könyvtáraival együtt utmutatókat adunk ki az elkövetkezendő években az ország nagykönyvtáiról Biblioteki Moszkvü (Moszkva könyvtárai), Biblioteki Leningrada (Leningrád könyvtárai), Biblioteki RSzFSzR

(Az OSzSzsZK könyvtárai), Biblioteki SzSzsZR (A Szovjetunió könyvtárai) címmel.

A PÁRT KÖZPONTI BIZOTTSÁGÁNAK "A Szovjetunió könyvtárügyének helyzetéről és megjavításának módjáról" című határozata felhívja valamennyi párt-, szovjet- és társadalmi szervezet figyelmét a szovjet kulturának e fontos fejezetére és mi, könyvtári dolgozók, kétségkívül nagy segítséget kapunk munkánkhoz.

Eredeti cím: Ulucssim metodicsoszkuju pomoscs bibliotekam sztranü.
Megjelent: Bibliotekar', 1959. 12.no. 10- 14.p.
OSzK fod. sz.: 2318